# Cevap Anahtarı ve Puanlama Yönergesi

5. SINIF SOSYAL BİLGİLER DERSİ 2. DÖNEM 1. YAZILI SINAVI · Sınav 4 (Orta düzey) · Konu-soru dağılım tablosu: Senaryo 4

| Soru | Öğrenme çıktısı | Beklenen cevap | Puanlama |
|---|---|---|---|
| **1a** | **SB.5.3.3** Mezopotamya ve Anadolu medeniyetlerinin ortak mirasa katkılarını karşılaştırabilme | İkisinde de su, kanallar yapılarak tarım alanlarını sulamak için kullanılmıştır. | Ortak yön (kanalla sulama, tarım) **(5 p)** **Toplam: 5 p** |
| **1b** | | Bu medeniyetlerin geliştirdiği sulama bilgisi sonraki toplumlara aktarılmıştır. Bugün de barajlar ve sulama kanallarıyla tarım arazileri sulanmaktadır; yöntem gelişmiş olsa da amaç aynıdır. | Bilginin aktarıldığını belirtme **(4 p)** Günümüz uygulamasıyla karşılaştırma **(4 p)** **Toplam: 8 p** |
| **2a** | **SB.5.3.3** Mezopotamya ve Anadolu medeniyetlerinin ortak mirasa katkılarını karşılaştırabilme | Sümerler: Zaman ölçümünde bugün de kullanılan 60'lı sayı sistemi. İyonlar: Bilim ve felsefenin gelişmesi. | Sümerlerin katkısı **(2 p)** İyonların katkısı **(3 p)** **Toplam: 5 p** |
| **2b** | | Sümerlerin katkısı matematik ve zaman ölçümü alanındadır; saatlerimizde doğrudan kullanılır. İyonların katkısı bilim ve düşünce alanındadır; olayları sorgulayarak açıklama geleneği bilimin gelişmesine katkı sağlamıştır. İkisi de bilgiye dayalı katkılardır. | Alanlarını ayırt etme **(3 p)** Günümüze etkilerini karşılaştırma **(4 p)** **Toplam: 7 p** |
| **3a** | **SB.5.3.3** Mezopotamya ve Anadolu medeniyetlerinin ortak mirasa katkılarını karşılaştırabilme | Hitit tabletleri: yazı, yönetim ve hukuk (antlaşmalar, kayıtlar). Lidya sikkeleri: ticaret ve ekonomi. | Tabletlerin alanı **(2 p)** Sikkelerin alanı **(3 p)** **Toplam: 5 p** |
| **3b** | | Hititlerin yazılı antlaşma ve kayıtları, devletler arası anlaşmaların yazılı yapılması geleneğine katkı sağlamıştır. Lidyalıların parası ise alışverişi kolaylaştırmıştır; bugün de para kullanılmaktadır. Biri yönetim ve barış, diğeri ekonomi alanına katkıdır. | Hititlerin katkısı ve etkisi **(4 p)** Lidyalıların katkısı ve etkisi **(4 p)** **Toplam: 8 p** |
| **4a** | **SB.5.4.1** Demokrasi ve cumhuriyet kavramları arasındaki ilişkiyi çözümleyebilme | Cumhuriyette yöneticiler belirli bir süre için seçilir; süre bitince yeniden seçim yapılır. Görevin seçimsiz sürdürülmesi bu özelliğe aykırıdır. | Belirli süreyle seçilme özelliğini belirtme **(6 p)** **Toplam: 6 p** |
| **4b** | | Öğrenciler seçme ve seçilme haklarını kullanamaz; başka adaylar başkan olma fırsatı bulamaz. Yönetime katılım engellenir ve demokrasi zarar görür. | Seçme-seçilme hakkının engellenmesi **(3 p)** Katılımın / demokrasinin zarar görmesi **(3 p)** **Toplam: 6 p** |

| Soru | Öğrenme çıktısı | Beklenen cevap | Puanlama |
|---|---|---|---|
| **5a** | **SB.5.4.1**<br>Demokrasi ve cumhuriyet kavramları arasındaki ilişkiyi çözümleyebilme | İki kelimenin anlamında da “halk” vardır; yönetimin halka dayandığını anlatır. | “Halk” ortak noktası **(6 p)**<br>**Toplam: 6 p** |
| **5b** | | Cumhuriyette egemenlik halka (millete) aittir; demokrasi de halkın yönetime katılmasını sağlar. Cumhuriyet bir yönetim biçimidir, demokrasi bu yönetimin halkın katılımıyla işlemesini sağlar; ikisi birbirini tamamlar. | Egemenliğin halkta olmasını belirtme **(3 p)**<br>Birbirini tamamlama ilişkisini açıklama **(4 p)**<br>**Toplam: 7 p** |
| **6a** | **SB.5.4.2**<br>Toplum düzenine etkisi bakımından etkin vatandaş olmanın önemine yönelik çıkarımda bulunabilme | Fiş istemek, satışın kayda geçmesini ve verginin devlete ödenmesini sağlar; bu, sorumlu ve etkin bir vatandaş davranışıdır. | Fiş – vergi ilişkisini kurma **(5 p)**<br>**Toplam: 5 p** |
| **6b** | | Devlet okul, yol, hastane gibi hizmetleri yapabilir ve sürdürebilir; herkes bu hizmetlerden yararlanır ve toplum düzeni güçlenir. | Kamu hizmetleriyle ilişki **(4 p)**<br>Toplum düzeniyle ilişki **(3 p)**<br>**Toplam: 7 p** |
| **7a** | **SB.5.4.2**<br>Toplum düzenine etkisi bakımından etkin vatandaş olmanın önemine yönelik çıkarımda bulunabilme | Afet bilinci eğitimine katılması; ailesiyle afet çantası hazırlaması; öğrendiklerini komşularıyla paylaşması. | Her uygun davranış (2 × 3 p) **(6 p)**<br>**Toplam: 6 p** |
| **7b** | | İnsanlar afet anında ne yapacağını bildiği için panik azalır; yaralanmalar ve kayıplar azalabilir, komşular birbirine daha hızlı yardım eder. | Afet anına uygun sonuç **(4 p)**<br>Toplum düzeni / dayanışma ile ilişkilendirme **(3 p)**<br>**Toplam: 7 p** |
| **8a** | **SB.5.4.2**<br>Toplum düzenine etkisi bakımından etkin vatandaş olmanın önemine yönelik çıkarımda bulunabilme | Selim bir sorunu fark edip uygun yetkiliye bildirmiştir; başkalarının haklarını gözeten etkin bir vatandaş gibi davranmıştır. | Sorunu fark edip bildirmeyi belirtme **(5 p)**<br>**Toplam: 5 p** |
| **8b** | | Engelli bireyler okula ve kamu alanlarına kolayca girebilir; herkes eşit biçimde hizmetlerden yararlanır. Kurallara uyulması toplumda eşitlik ve düzeni sağlar. | Engelli bireylere etkisi **(4 p)**<br>Eşitlik / düzen ile ilişki **(3 p)**<br>**Toplam: 7 p** |

Açık uçlu sorularda farklı ama doğru gerekçelere de puan verilir. Kısmi puan ölçütleri öğretmenin değerlendirmesine yol gösterir.